

Oslo, 17. mars 2014

HØRINGSSVAR – Rapport fra utvalg om lønnsdannelse

Det vises til høringsbrev av 18.12 2013 der Bedriftsforbundet inviteres til å komme med høringssvar.

Bedriftsforbundet mener at rapporten fra Holden 3-utvalget har en nyttig og god gjennomgang av norsk konkurranseevne. De peker på utfordringene med høyere kostnadsnivå enn våre handelspartnere, tidvis sterk kronekurs og lavere produktivitetsvekst de senere år. På tiltakssiden er det tydelig at arbeidslivets parter i utvalget har ønsket å beholde "status quo" på nærmest alle områder. Vi mener det er lite troverdig med et utvalg som ser på lønnsdannelsen og nærmest ikke kommer med noen fornyelser av betydning. Mest sannsynlig er denne rapporten helt uten effekt på fremtidige lønnsoppgjør, og vil bety at den såkalte oljeklyngen fortsatt vil dra opp lønnsnivået i samfunnet. Statistisk sentralbyrå spår en videre oppgang i lønningene på 3,8 prosent i 2014 og en arbeidsledighet som stiger mot 4 prosent.

Økende konkurstill

Bedriftsforbundet ser at våre medlemsbedrifter sliter med ulempen fra kostnadsnivået, og det er særlig kritisk i regioner hvor offentlig sysselsetting også vokser betydelig. En positiv makro utvikling med høy offentlig pengebruk gjennom finanskrisen og historisk vekst i oljeklyngen har medført flere konkurser enn nødvendig. SSB har stadig kommet med høyere konkurstill det siste året og kun 30 prosent av nye bedrifter har overlevd siste femårsperiode. Det er dramatiske tall når vi vet hvor viktig nyskaping er for landets verdiskaping.

Tre av ti foretak overlevde i fem år

31 prosent av foretakene som ble etablert i 2006 var fortsatt aktive i 2011. Foretakene som overlevde hadde nesten fem ganger så mange sysselsatte i 2011 som i 2006.

Etableringsår	Prosent foretak som overlevde				
	1 år	2 år	3 år	4 år	5 år
2006	50,9	48,5	40,7	35,0	30,9
2007	54,5	47,0	39,4	34,0	
2008	50,3	44,7	37,6		
2009	48,4	44,1			
2010	48,5				

Standardtegn | tabeller

Kilde: <http://ssb.no/virksomheter-foretak-og-regnskap/statistikker/fordem/aar/2013-10-25#content>

Oljeklyngens lønnsfest

Lønnsdannelsen i Norge er under et stort press ved at lønnsveksten i oljeklyngen inkludert leverandørindustrien kan betale langt høyere lønninger enn normale næringer har muligheten til å gjøre. Oljeinvesteringer på drøyt 200 milliarder kroner i 2013 har gitt 21,5 prosent lønnsvekst (inkl. bonus og tillegg) til topplederne innen olje- og gassnæringen. Funksjonærene i NHO tilknyttet oljeklyngen har ett lønnsnivå som ligger 40 prosent over andre funksjonærer. Lønnsveksten har ligget betydelig over våre handelspartnere de siste 10 årene, og per i dag er industriarbeiderlønningene ifølge TBU hele 55 prosent høyere enn konkurrentlandene våre.

Høy offentlig pengebruk

En betydelig oljepengebruk over offentlige budsjetter har i tillegg gjort kampen om kompetanse og arbeidskraft enda vanskeligere for små og mellomstore bedrifter. Gjennom Frontfaget blir offentlige tjenester stadig dyrere uten at effektiviteten øker tilsvarende. Dette er en viktig oppgave for Produktivitetskommisjonen å se nærmere på. Bedriftsforbundet mener at lønnsnivået i offentlig sektor er høyere enn UNIO og andre fagforeninger gir inntrykk av. Derfor er det viktig moment som bør utredes videre at frynsegoder som rimelige lån og forsikringer tas med i lønnstall som presenteres i grunnlagsrapporten foran lønnsoppgjøret.

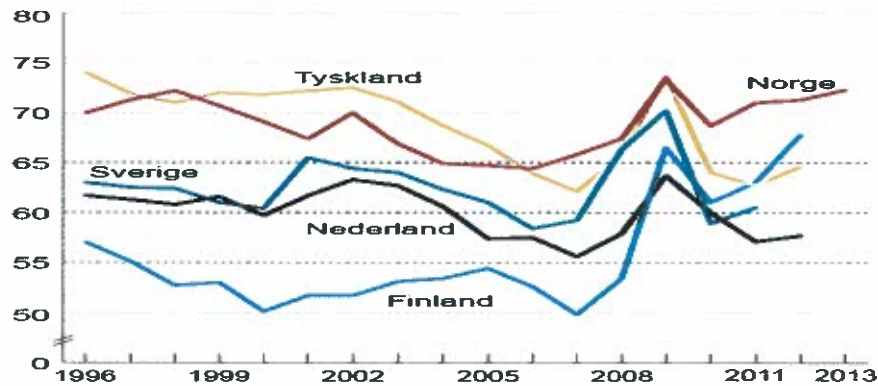
I enkelte regioner er det faktisk offentlig ansatte som er lønnsledende, og det er ikke intensjonen med frontfaget. Særlig ser vi tendenser til dette ved ekstraordinær pengebruk ifm. finanskrisen. Det blir spennende å se hvordan lederlønningene i staten har utviklet seg når endelig TBU-rapport kommer i slutten av mars.

Oljeinvesteringer og kronekurs

Det er tydelig fra utvalgets konklusjoner at de ønsker videreføring av frontfagsmodellen, men det blir for passivt å håpe på lavere aktivitet innen oljesektoren. For 2014 spår SSB omtrent samme nivå på oljeinvesteringene, og det betyr trolig samme oljebidraget fremover. En svakere kronekurs sammenliknet med februar i fjor har bidratt med 3 prosent bedring i samlet konkurranseevne. Det er likevel slik at mange spår en sterkere krone fremover, og da forsterkes omstillingene.

I følge Holden 3-utvalget er norske lønninger ca 9 prosent høyere i 2012 enn uten oljeetterspørsel og oljepengebruk. Det er dermed helt tydelig at oljeklyngen og en voksende offentlig sektor fortrenger andre private investeringer. Videre gjør det ekstra påslaget med ca 9 prosent på lønningene i perioden 2003-2012 at det er blitt vanskeligere å konkurrere for normalt næringsliv i Norge. Vi mener at en stadig mer oljedrevet leverandørindustri betyr at lønnsnivået er kommet langt utenfor "normalen" i land vi konkurrerer med. Det er ikke uventet, men det er uheldig at Holdenutvalget ikke foreslår endringer i frontfagsbransjene slik at lønnsveksten kan justeres ned. Lønnskostnadsandelen er i 2013 høyere enn det historiske snittet for de siste 10 årene.

Høy lønnskostnadsandel i industrien

Kilde:

http://www.regjeringen.no/upload/ASD/Dokumenter/2014/Rapporter/TBU_2014_Presentasjon_endelig.pdf

Videre arbeid

Hovedfokuset fremover må være at vi trenger et lønssystem som er bærekraftig og tilpasset norsk konkurransekraft på sikt. Hvis det innebærer en noe mer moderat lønnsvekst for å sikre norske arbeidsplasser, er det fornuftig å gjøre endringer i frontfaget. Flere virksomheter opplever sterk importkonkurranse, og det er ikke tatt hensyn til i dagens lønnsdannelse eller i utvalgets rapport. Dette går spesielt hardt utover små og mellomstore bedrifter utenfor olje- og gassnæringen. Bedriftsforbundet tror at et mer uavhengig ekspertutvalg kunne kommet med flere konkrete råd for hvordan vi kan bedre konkurransevnen gjennom justeringer i lønnsdannelsen.

Et mulig forslag kunne vært å fjerne bedrifter tilknyttet leverandørbransjer med over 50 prosent omsetning til oljenæringen fra selve frontfaget. Det hadde også vært meget interessant å se nærmere på hvordan offentlige lønninger har vært lønnsledende i enkelte regioner og se på endringer i tilknytning til lavere bolig- og transportutgifter enn i byene.

Videre tror vi frynsegoder som rimelig lån i Statens Pensjonskasse, gunstige forsikringsordninger og bedre pensjoner enn i våre medlemsbedrifter bør inkluderes i lønnsbegrepet fremover. Et spesielt fokus på lederlønnsutvikling innen olje og gass, statlig eide foretak og større konsern kan bli aktuelt. Signaleffekten gjør det vanskelig med moderasjon i lønnsmodellen slik den fungerer i dag.

Med vennlig hilsen

Bedriftsforbundet

Lars-Erik Sletner
Administrerende direktør

Andreas Strandskog
Næringspolitisk rådgiver

